

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 8Nc/1/2018
Identifikačné číslo spisu: 1711217477
Dátum vydania rozhodnutia: 16.04.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Oľga Trnková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:1711217477.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu E., bývajúceho v C., zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Peter Kerecman, spol. s r. o., so sídlom v Košiciach, Rázusová 1, v mene a na účet ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Peter Kerecman, proti žalovanej W PRESS a.s., so sídlom v Bratislave, Partizánska 2, IČO: 35 907 266, zastúpenej spoločnosťou Roman Kvasnica a partneri s.r.o., so sídlom v Piešťanoch, Žilinská cesta 130, v mene a na účet ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Roman Kvasnica, o ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Pezinok pod sp. zn. 4 C 317/2011, o vylúčení sudkyne Krajského súdu v Bratislave z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 7 Co 77/2018, takto

rozhodol:

Sudkyňa Krajského súdu v Bratislave D. j e v y l ú č e n á z prejednávania a rozhodovania veci vedenej na tomto súde pod sp. zn. 7 Co 77/2018 (vec Okresného súdu Pezinok sp. zn. 4 C 317/2011).

Odôvodnenie

1. Žalobca v námietke zaujatosti z 29. marca 2018, doručenej krajskému súdu 6. apríla 2018 (č. l. 1576-1577 spisu), uviedol, že vznáša námietku zaujatosti voči sudkyňi D. Dôvodom, pre ktorý má byť táto sudkyňa z prejednávania veci sp. zn. 7 Co 77/2018 vylúčená je jej pomer k žalobcovi, ktorý odôvodňuje pochybnosti o jej nezaujatosti. Sudkyňa je manželkou D., ktorý je prokurátorom vykonávajúcim funkciu na trestnom odbore Generálnej prokuratúry SR, v oddelení násilnej a všeobecnej kriminality. Tento je priamym podriadeným prokurátorom vo vzťahu k žalobcovi, ktorý vykonáva funkciu F. pre trestný úsek. Voči manželovi sudkyne podal žalobca dva písomné návrhy na začatie disciplinárneho konania, z ktorých jedno bolo právoplatne zastavené z dôvodu prekážky res iudicata. Druhé disciplinárne konanie bolo právoplatne skončené 30. januára 2018, v ktorom bol manžel sudkyne uznaný vinným rozhodnutím I. disciplinárnej komisie pri Generálnej prokuratúre SR sp. zn. XV/2 Spr 10/16/1000 z 23. augusta 2017 v spojení s rozhodnutím 2. odvolacej disciplinárnej komisie pri Generálnej prokuratúre SR sp. zn. 2 ODK 3/2016 z 30. januára 2018 a bolo mu uložené disciplinárne opatrenie - zníženie základného platu o 10 % na dva mesiace. Žalobca ďalej manžela sudkyne písomne napomenul 5. septembra 2014, aby si riadne a včas plnil služobné povinnosti. Uvedené skutočnosti sú preukázané písomnou správou vedúcej organizačno - kontrolného oddelenia Generálnej prokuratúry SR z 29. marca 2018, ktorú žalobca v prílohe pripojil k námietke zaujatosti. V situácii, keď na návrh žalobcu boli proti manželovi sudkyne

vedené spolu dve disciplinárne konania, ktoré v jednom prípade skončilo právoplatným uznaním viny a uložením disciplinárneho opatrenia a keď navyše žalobca manželka sudkyne v predchádzajúcom období aj písomne napomenul pre riadne a včasné nesplnenie služobných povinností, existuje podľa názoru žalobcu odôvodnená pochybnosť o nezaujatosti sudkyne pri rozhodovaní v predmetnej veci.

2. Sudkyňa Krajského súdu v Bratislave senátu 7 Co D. k okolnostiam uvádzaným žalobcom v námietke zaujatosti uviedla, že sa vo veci necíti byť zaujatá, žalobcu osobne nepozná, nikdy sa s ním osobne nestretla a nemá k prejednávaniu sporu žiaden vzťah. Okolnosti, ktoré žalobca v podanej námietke zaujatosti uvádza sa týkajú služobného pomeru jej manžela, vykonávajúceho funkciu prokurátora Generálnej prokuratúry SR. Vo vzťahu k týmto skutočnostiam konštatovala, že o veciach súvisiacich s výkonom funkcie prokurátora jej manžela má len veľmi kusé informácie, nakoľko prísne oddeľujú hranicu pracovného a súkromného života. Má vedomosť o tom, že manžel pri výkone funkcie prokurátora spadá do riadiacej pôsobnosti žalobcu a i o tom, že proti manželovi boli v súvislosti s výkonom funkcie prokurátora vedené disciplinárne konania, ktorých právny režim je upravený v § 196 a nasl. Zákona č. 154/2001 Z.z. o prokurátoroch a právnych čakateloch prokuratúry. O tom, že žalobca podal proti jej manželovi dva písomné návrhy na začatie disciplinárneho konania a 5. septembra 2014 ho písomne napomenul získala až zo vznesenej námietky zaujatosti. Tieto však nemajú akýkoľvek vplyv na jej pomer k žalobcovi v konaní, v ktorom sa ako fyzická osoba domáha voči žalovanému ochrany osobnosti podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka.

3. Najvyšší súd posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o nezaujatosti uvedenej sudkyne Krajského súdu v Bratislave z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu.

4. V zmysle § 49 ods. 1 CSP je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

5. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednávaniu sporu, k nezaujatému prístupu k stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní; zámerom je tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočností, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to: a/ k sporu, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem

na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia sporu alebo konania, b/ k stranám sporu, ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, c/ k zástupcom strán sporu, ktorý by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod b/, alebo d/ k osobám zúčastneným na konaní.

6. Citované zákonné ustanovenie predpokladá taký vzťah vlastného záujmu sudcu na prejednanom spore alebo taký jeho osobný vzťah k stranám sporu, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní, ktorý by pri všetkej možnej snahe o správnosť rozhodnutia ovplyvnil jeho objektívny pohľad na spor a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

7. Súčasťou práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) je garancia toho, aby vo veci rozhodoval nezávislý a nestranný sudca. Ústavná úprava práva na spravodlivý proces (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky) zároveň na druhej strane zaručuje aj právo na to, aby právna vec strany sporu nebola odňatá zákonnému sudcovi, ktorý bol určený podľa zákonných pravidiel príslušnosti súdov (čl. 48 Ústavy Slovenskej republiky). V zásade teda platí, že v určitej právnej veci by mal rozhodovať nezávislý a nestranný sudca vecne a miestne príslušného súdu, určený rozvrhom práce príslušného súdu a tento tzv. zákonný sudca by sa už v ďalšom priebehu konania nemal meniť. Výnimku z ústavnej zásady nezmeniteľnosti zákonného sudcu predstavuje inštitút vylúčenia sudcu z rozhodovania, ktorý zákonom predpokladaným postupom a zo zákonom predpokladaných dôvodov pripúšťa, aby zákonný sudca bol vylúčený z ďalšieho rozhodovania. Zámer, ktorý tu umožňuje

prelomíť ústavnú zásadu nezmeniteľnosti zákonného sudcu, spočíva v zmarení hroziaceho rizika, že by v spore mohol rozhodovať zaujatý a nie nestranný sudca. Nestrannosť sa spravidla chápe ako neprítomnosť predsudku (zaujatosti) a straníckosti (nadŕžania určitej procesnej strane).

8. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania buď na základe oznámenia sudcu (§ 50 CSP) alebo na návrh strany (§ 52 CSP). Obsahom práva na prerokovanie sporu pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prerokovania a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prerokovanie sporu nestranným súdom je len povinnosť súdu prerokovať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia sporu pre zaujatosť a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

9. Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku). Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Významné z tohto hľadiska je, čo si sudca myslel pro foro interno. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z prezumpcie nestrannosti, až kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúce nie je však (subjektívne) stanovisko sudcu, alebo presvedčenie subjektu uplatňujúceho námietku zaujatosti, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Objektívna nestrannosť sa neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, či subjektu (spravidla strany sporu) uplatňujúceho námietku zaujatosti, ale podľa objektívnych symptómov. Práve tu sa uplatňuje tzv. teória zdania nezaujatosti [porovnaj tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná („Justice must not only be done, it must also be seen to be done“)]. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku). Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej veci a k stranám sporu, resp. aj k ich zástupcom. Posúdenie nestrannosti sudcu nespočíva len v hodnotení subjektívneho pocitu sudcu, či sa cíti, resp. necíti byť zaujatý, ale aj v objektívnej úvahe, či možno usudzovať, že by sudca zaujatý mohol byť. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o zaujatosti, resp. nezaujatosti zákonného sudcu je to, či obava je objektívne oprávnená. Treba rozhodnúť v každom jednotlivom prípade, či povaha a stupeň vzťahu sú také, že prezrádzajú nedostatok nestrannosti súdu (Pullar proti Spojenému kráľovstvu), teda či je tu relevantná obava z nedostatku nezaujatosti. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje ako sudcu nestranného.

10. Existencia oprávnených pochybností závisí vždy od posúdenia konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria sa musí rozhodnúť, či (úplne odhliadnúc od osobného správania sa sudcu) existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietat' zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú.

11. Z uvedenej judikatúry ESLP a Ústavného súdu Slovenskej republiky možno vyvodíť, že subjektívne hľadisko sudcovskej nestrannosti sa musí podriaďovať prísnejšiemu kritériu objektívnej nestrannosti. Za objektívne však nemožno považovať to, ako sa nestrannosť sudcu len subjektívne niekomu javí, ale to, či reálne existujú okolnosti objektívnej povahy, ktoré by mohli viesť k legitímnym pochybnostiam o tom, že sudca určitým, nie nezaujatým vzťahom k sporu disponuje. Aj pri zohľadnení teórie zdania môže byť sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu iba v prípade, keď je celkom zjavné, že jeho vzťah

k sporu, stranám sporu alebo ich zástupcom dosahuje taký charakter a intenzitu, že aj napriek zákonom ustanovenej povinnosti nebude môcť rozhodovať „sine ira et studio“, teda nezávisle a nestranne (porovnaj napr. I. ÚS 332/08).

12. V danom prípade je námietka zaujatosti sudkyne D. odôvodňovaná jej pomerom k veci spočívajúcim v tom, že je manželkou D., ktorý vo funkcii prokurátora Generálnej prokuratúry SR je priamym podriadeným prokurátorom vo vzťahu k žalobcovi - F.. Voči manželovi sudkyne podal žalobca dva písomné návrhy na začatie disciplinárneho konania a v predchádzajúcom období ho písomne napomenul, aby si riadne plnil služobné povinnosti, ktorá skutočnosť vyplýva z písomnej správy vedúcej organizačno - kontrolného oddelenia Generálnej prokuratúry SR z 29. marca 2018 (č. l. 1575 spisu). Vychádzajúc z uvedených zásad pri zohľadnení teórie zdania podľa názoru najvyššieho súdu práve táto konkrétna skutočnosť je takej intenzity, že je bez ďalšieho objektívne spôsobilá vyvolať oprávnené pochybnosti o nezaujatosti tejto sudkyne, napriek tomu, že sa subjektívne necíti byť zaujatou. Túto skutočnosť preto najvyšší súd považuje za objektívny dôvod pre vznik pochybností o nezaujatosti konania a rozhodovania namietanej sudkyne D.

13. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd rozhodol tak ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

14. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.